

Het klimaat verandert: En nu?

De tekst van deze les gaat over het veranderen van het klimaat. In de tekst lees je ook wat de gevolgen zijn van die klimaatveranderingen. En ook wat je er zelf aan kunt doen.

Deze les

- Bij **opdracht 1** lees je de tekst actief. Je beantwoordt sleutelvragen.
- Bij **opdracht 2** vul je een relatiecirkel over de tekst in.
- Bij **opdracht 3** kies je de belangrijkste zinnen uit de tekst.
- En bij **opdracht 4** maak je een radiobericht over het onderwerp van de tekst.
- **Opdracht 5** is een extra opdracht waarbij jullie bekijken hoe jullie school de aarde kan helpen.

OPDRACHT 1 Actief lezen en sleutelvragen beantwoorden

1. Kijk goed naar de titel, de kopjes en de afbeelding bij de tekst.
Waar zal de tekst over gaan, denk je?

---

2. Wat weet je zelf al over het onderwerp?

---

3. Bespreek de uitleg over samenvatten hieronder.

Als je een tekst leest, let je vooral op de belangrijkste informatie. Dan kun je na het lezen vertellen waar de tekst in grote lijnen over gaat. Je kunt de tekst dan **samenvatten**.
Waar let je op tijdens het lezen?

- Eerst bepaal je het **onderwerp** van de tekst. Dat kun je meestal al na het lezen van de titel en de inleiding. Het onderwerp bestaat uit één tot een paar woorden (geen hele zin).
- Dan bepaal je de **deelonderwerpen**. Vaak wordt er in elk stukje een apart deel over het onderwerp beschreven. Het kopje geeft vaak aan waar het stukje tekst over gaat.
- Let tijdens het lezen op de **belangrijkste woorden** in een stukje. Die hebben te maken met het **deelonderwerp**.

4. Lees de tekst actief in groepjes. Maak aantekeningen in de tekst zelf of schrijf ze op het werkblad dat je krijgt.
5. Bespreek samen steeds elk stukje dat je actief hebt gelezen. Wat was het deelonderwerp? Kun je samenvatten wat je net gelezen hebt?
6. Lees daarna de sleutelvraag of sleutelvragen bij dat stukje en beantwoord die samen. Als je het werkblad gebruikt, schrijf dan de antwoorden op de sleutelvragen op je werkblad.

Sleutelvragen

Groepje van: _____

Leesdoel: Na het lezen van de tekst weet ik _____

Tijdens het lezen	
Inleiding	1. Waar merk je aan dat het klimaat verandert?
Klimaatveranderingen	2. Welke klimaatveranderingen verwacht het KNMI in de toekomst?
Opwarming van de aarde	3. Waarom is een beetje broeikaseffect goed voor de aarde? 4. Hoe versterkt de mens het broeikaseffect?
Gevolgen	5. Noem twee gevolgen van de klimaatveranderingen waar de mens last van zal hebben. 6. Waarom heeft bijvoorbeeld de koolmees last van de klimaatveranderingen?
Wat kan Nederland doen?	7. Welke twee manieren om met klimaatverandering om te gaan worden in dit stukje genoemd? 8. Hoe zorgen meer planten en bomen voor een vermindering van het broeikaseffect?
En wat kun jij doen?	9. In dit stukje staat dat je zelf thuis ook het klimaat kunt helpen. Welke voorbeelden van dingen die je kunt doen, worden in dit stukje gegeven? 10. Waarom heeft de schrijver het stukje over Warmetruiendag in een apart vakje bij de tekst gezet, denk je?
Na het lezen	
11. Vind jij dat je al genoeg doet om klimaatverandering tegen te gaan? Licht je antwoord toe.	

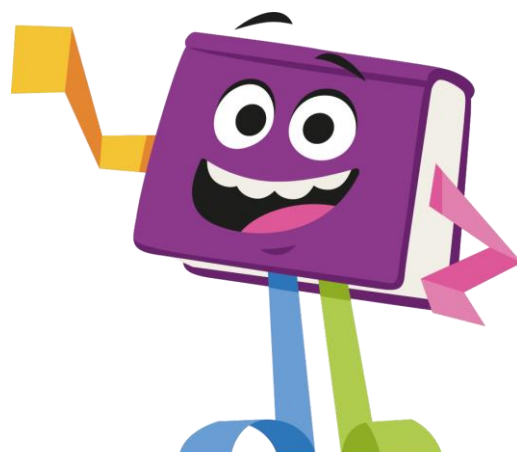
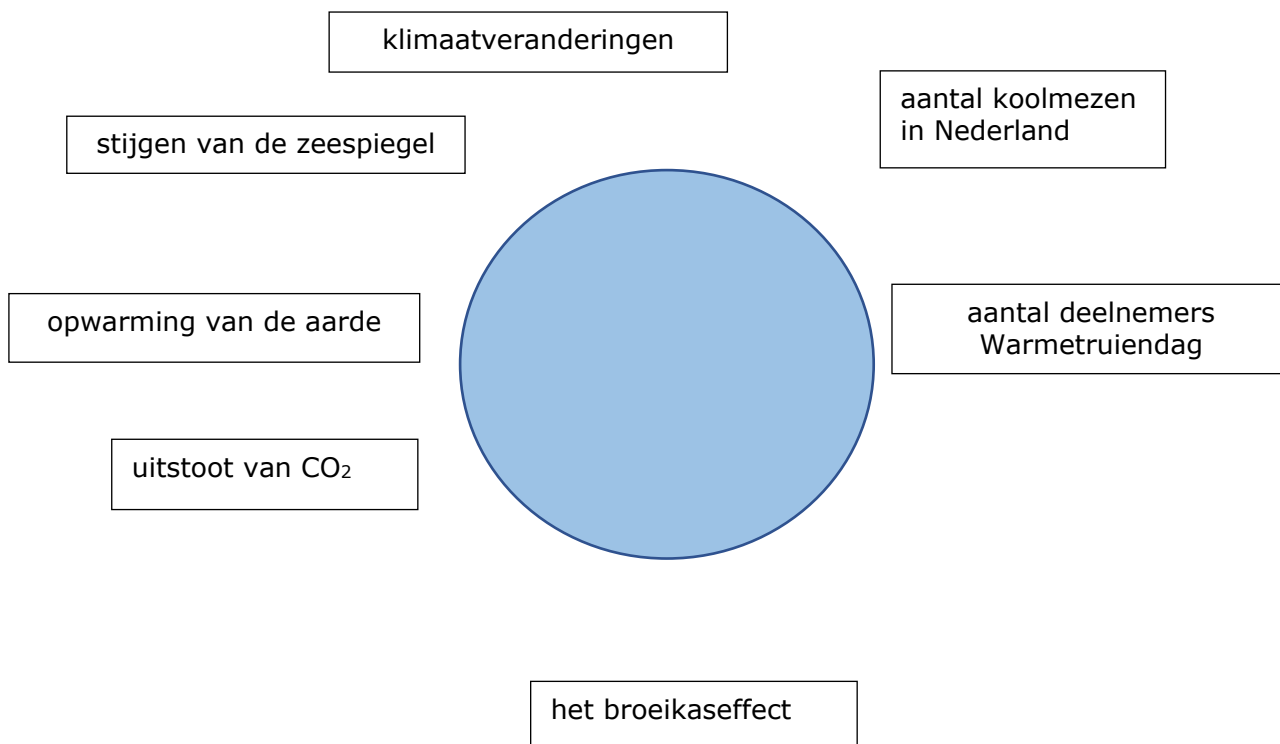

OPDRACHT 2 Sleutelschema: een relatiecirkel maken

Bij deze tekst kun je een zogenaamde **relatiecirkel** maken. **Relatie** is een ander woord voor **verband**. In de cirkel kun je laten zien wat het verband is tussen twee dingen. Het één heeft invloed op het ander. Het kan meer worden of minder.

Bijvoorbeeld: hoe meer **opwarming van de aarde**, hoe meer **klimaatveranderingen**.

1. Lees de woorden rondom de cirkel.
2. Wat heeft invloed op elkaar? Bespreek het met elkaar. Wat wordt meer of minder?
3. Teken nu zelf minstens drie pijlen in de cirkel.
4. Leg aan elkaar uit waarom je de pijlen zo hebt getekend.

OPDRACHT 3 De belangrijkste zinnen kiezen

Je hebt tijdens het actief lezen al gelet op de belangrijkste informatie in de tekst.

1. Hieronder zie je per stukje steeds een zin met de belangrijkste informatie uit dat stukje. Overleg samen. Welke zin past het **beste** in een samenvatting? Kies A of B.

Inleiding

- A. Er zijn allerlei veranderingen in het klimaat. En dat gaat sneller dan we dachten.
- B. Er zijn meer extreme regenbuien, vaker warme dagen, is er meer droogte en is er minder natuurijs. En dat wordt alleen maar erger.

Klimaatveranderingen

- A. Het KNMI onderzoekt de klimaatveranderingen, maar hoe groot die veranderingen precies zijn dat weten onderzoekers van het KNMI nog niet precies.
- B. Op basis van eigen waarnemingen, klimaatmodellen en het oordeel van experts beschrijft het KNMI hoe de situatie er in Nederland in de toekomst uit kan zien.

Opwarming van de aarde

- A. De temperatuur op aarde stijgt snel door het broeikaseffect. En dat effect wordt versterkt door de extra uitstoot van broeikasgassen door de mens.
- B. De temperatuur op aarde stijgt vooral door natuurlijke processen zoals vulkaanuitbarstingen en verschillen in de hoeveelheid zonlicht.

Gevolgen

- A. Door hogere temperaturen smelten gletsjers en die zorgen ervoor dat de zeespiegel voor de Nederlandse kust stijgt. Hij zal 1,20 meter hoger worden.
- B. Klimaatverandering heeft effecten op de mens, op de leefomgeving van de mens en op de natuur. De meeste gevolgen zijn negatief, maar er kan nog iets aan gedaan worden.

Wat kan Nederland doen?

- A. Er zijn twee manieren om met de klimaatverandering om te gaan. De mens kan zich aanpassen aan de gevolgen. Maar de mens kan ook proberen de oorzaken aan te pakken. Nederland doet beide.
- B. Nederland past zich heel erg aan aan de gevolgen van de klimaatveranderingen. Er worden bijvoorbeeld veel dijken verhoogd. En ook wordt de ontbossing tegengehouden.

En wat kun jij doen?

- A. Landen, bedrijven en Nederlandse burgers kunnen van alles doen om het broeikaseffect te verkleinen. En ook jijzelf kunt thuis van alles doen om het klimaat te helpen.
  - B. Vooral landen en bedrijven moeten aan de slag om de uitstoot van CO₂ te verkleinen. Mensen kunnen zelf thuis eigenlijk maar heel weinig doen om het klimaat te helpen.
2. Lees de zinnen die je hebt gekozen achter elkaar door. Staat er nu een korte samenvatting van de tekst? Of moet je andere zinnen kiezen?

OPDRACHT 4 Een radiobericht maken

1. In een samenvatting vertel je in een paar zinnen wat het **belangrijkste** is van een langere tekst.
Een bericht op de radio is eigenlijk ook een soort samenvatting.
De verslaggever vertelt namelijk in het kort wat het belangrijkste is van een gebeurtenis. Of van wat er te zien is. Je gaat nu een bericht maken voor op de radio. Het moet gaan over de veranderingen in het klimaat.
2. Lees eerst de uitleg.

Uitleg

Tips voor het schrijven van een nieuwsbericht.

1. In een nieuwsbericht schrijf je **de belangrijkste informatie** op over een onderwerp. Kijk hiervoor ook naar opdracht 2.
2. Je mag woorden uit de tekst gebruiken, maar probeer **in je eigen woorden** zinnen te formuleren voor het nieuwsbericht
3. Je schrijft voor een **luisteraar**. Zorg ervoor dat je bericht goed te volgen is. Gebruik **signaalwoorden** om verbanden tussen de zinnen duidelijk te maken.
4. Eindig je bericht met een **blik op de toekomst**. Zorg dat het item spannend blijft om te volgen door iets over mogelijke gevolgen of gebeurtenissen te vertellen. Je kunt ook vragen stellen om het bericht aantrekkelijk te maken.
5. Lees het nieuwsbericht voor jezelf of voor een ander als je klaar bent. Staat alle **belangrijke informatie** erin? Is het bericht goed te begrijpen? Heb je je **eigen woorden** gebruikt?

3. Schrijf nu het nieuwsbericht:
  - a. Bedenk bij ieder stukje tekst twee of drie zinnen voor je nieuwsbericht.
  - b. Maak een kort en duidelijk nieuwsbericht van maximaal vijftien zinnen.
  - c. Het nieuwsbericht heeft *geen* tussenkopjes.
  - d. Schrijf je nieuwsbericht op een los blaadje.
4. Lees het bericht voor aan de klas, een klasgenoot of aan iemand thuis.

OPDRACHT 5 **Wat kan jullie school doen om de aarde te helpen?** (extra opdracht)

In de tekst heb je gelezen hoe het komt dat het op de aarde steeds warmer wordt. En je hebt gelezen wat de gevolgen daarvan zijn. Ook heb je gelezen wat mensen kunnen doen om te zorgen dat de aarde minder snel opwarmt.

1. Bedenk in jullie groepje wat jullie op school kunnen doen om ervoor te zorgen dat de aarde minder snel opwarmt.
2. Bespreek dan met je groepje of met de hele klas wat jullie het beste idee vinden.
3. Hebben jullie een idee gekozen? Bedenk dan samen wat jullie nodig hebben om ervoor te zorgen dat dat gaat lukken.
  - Hoe laten jullie iedereen weten wat jullie plan is?
  - En waarom moet iedereen aan jullie plan meedoen?
  - Maken jullie bijvoorbeeld een poster?
  - Of maken jullie een folder?
4. Kijk ook wie jullie kan helpen. Hebben jullie bijvoorbeeld de hulp van de juf of meester nodig? Of misschien van de directeur van de school of van de ouders? Vraag hiervoor wel toestemming aan je juf of meester.

